

Priðjudaginn 27. júní 1995.

Nr. 209/1995.

Protabú Köfunarstöðvarinnar hf.

(Sigurmar K. Albertsson hrl.)

gegn

Jónu Kristbjörnsdóttur

(Guðjón Ármann Jónsson hdl.)

Kærumál. Frávísunarúrskurður felldur úr gildi.

Dómur Hæstaréttar.

Mál þetta dæma hæstaréttardómararnir Garðar Gíslason og Gunnlaugur Claessen og Arnljótur Björnsson, settur hæstaréttardómari.

Sóknaraðili skaut málinu til Hæstaréttar með kæru 2. júní 1995, sem barst réttinum ásamt kærumálgögnum 16. sama mánaðar. Kæruheimild er í j-lið 1. mgr. 143. gr. laga nr. 91/1991 um meðferð einkamála. Kærður er úrskurður Héraðsdóms Reykjaness 23. maí 1995, þar sem máli sóknaraðila á hendur varnaraðila er vísað frá dómi. Sóknaraðili krefst þess, að hinum kærða úrskurði verði hrundið og lagt verði fyrir héraðsdómara að taka málið til efnismeðferðar og dómsálagningar. Þá krefst hann kærumálskostnaðar.

Varnaraðili krefst staðfestingar hins kærða úrskurðar og kærumálskostnaðar.

Í dómi Hæstaréttar 16. september 1994 í málinu nr. 367/1994 kemur fram, að gagnger endurskoðun bókhalds sóknaraðila þyrfti til að koma, til að unnt væri að dæma um kröfur sóknaraðila á hendur varnaraðila. Í hinum kærða úrskurði er rakið, hvaða gagna hefur verið aflað til þess að bæta úr fyrri annmörkum á málalíbúnaði sóknaraðila. Verður ekki fullyrt, að málið sé nú í því horfi, að ástæða sé til að vísa því frá vegna vanreifunar, og ber héraðsdómara að taka það til efnismeðferðar.

Héraðsdómara var rétt að kveðja sérfróða meðdómendur til setu í héraðsdómi, sbr. 2. mgr. 2. gr. og 3. mgr. 4. gr. laga nr. 91/1991, við úrlausn málsins, áður en ráðið var um frávísun þess frá héraðsdómi.

Rétt þykir, að varnaraðili greiði sóknaraðila málskostnað í héraði og kærumálskostnað, eins og nánar greinir í dómsorði.

D ó m s o r ð:

Hinn kærði úrskurður er úr gildi felldur og lagt fyrir héraðsdómara að taka málið til efnismeðferðar.

Varnaraðili, Jóna Kristbjörnsdóttir, greiði sóknaraðila þrotabúi Kjöfunarstöðvarinnar hf., 75.000 krónur samtals í málskostnað í héraði og kærumálskostnað.

Úrskurður Héraðsdóms Reykjaness 23. maí 1995.

Mál þetta var tekið til úrskurðar 9. þessa mánaðar um frávísunarkröfu stefndu.

Stefnandi er þrotabúi Kjöfunarstöðvarinnar hf., kt. 560872-0119, Lágmúla 7, Reykjavík.

Stefnda er Jóna Kristbjörnsdóttir, kt. 030154-3049, Ásbúð 94, Garðabæ.

Dómkröfur stefndu í þessum þætti málsins eru þær, að málinu verði vísað frá dómi og stefnandi dæmdur til greiðslu málskostnaðar að mati réttarins ásamt virðisaukaskatti af málflutningsþóknun.

Dómkröfur stefnanda í þessum þætti málsins eru þær, að frávísunarkröfu stefndu verði hrundið og tekið verði tillit til þessa þáttar við ákvörðun málskostnaðar, er efnisdómur verður lagður á málið.

Dómkröfur stefnanda samkvæmt stefnu eru þær, að stefnda verði dæmd til að greiða stefnanda 10.970.499 kr., en til vara 5.737.882 kr. Í báðum tilvikum er krafist vaxta samkvæmt III. kafla vaxtalaga nr. 25/1987 frá 31. 1. 1994 til greiðsludags. Þá er krafist málskostnaðar að mati dómsins.

Að frátalinni aðalkröfu stefndu um frávísun málsins krefst hún þess til vara, að hún verði sýknuð af öllum kröfum stefnanda, en til þrautavara, að dómkröfur stefnanda verði lækkaðar verulega. Í báðum tilvikum krefst stefnda málskostnaðar úr hendi stefnanda ásamt virðisaukaskatti af málflutningsþóknun.

— — —

Niðurstaða.

Eins og að framan er rakið, höfðaði stefnandi mál á hendur stefndu vegna sama sakarefnis árið 1994. Því máli var vísað frá dómi í héraði 29. júní 1994 og með dómi Hæstaréttar 16. september 1994 í máli nr. 367/1994. Í dómi Hæstaréttar segir m. a.: „Málsatvikum er lýst í hinum kærða úrskurði. Svo sem þar er rakið, fundust bókhaldsgögn hins gjaldþrota félags utan dyra, eftir að á þau hafði rignt og snjóað. Af því hlutust þau vandkvæði, að erfiðleikum var bundið að sjá af þeim heillega mynd af rekstri félagsins. Á það verður að fallast með héraðsdómara, að við svo búið var nauðsyn á

gagngerri endurskoðun bókhaldsins og þá sérstaklega með hliðsjón af yfirlýsingum varnaraðila um tilhögun þess. Að þessu athuguðu verður hinn kærði úrskurður staðfestur með vísan til forsendna hans.“

Í máli þessu hefur stefnandi lagt fram svohljóðandi yfirlýsingu Tölvumiðstöðvarinnar hf., undirritaða af Jóni Grímssyni viðskiptafræðingi, dagsetta 18. október 1994:

„Hér með lýsi ég því yfir, að vinna við bókhald og ársreikning Köfunarstöðvarinnar hf. fyrir árið 1990 hafi verið að mestu lokið.

Bókhald var afstemmt og allar lokafærslur, sem ég taldi nauðsynlegar, voru færðar. Búið var að stilla upp ársreikningi í endanlegt form.

Eftir var lokafundur með Jónu Kristbjörnsdóttur og Einari Kristbjörnsyni og útfylling eyðublaða v/ skattframtals félagsins.“

Þá var lögð fram staðfesting viðskiptafræðinganna Jóns Grímssonar og Ólafs Tryggvasonar, dagsett 7. nóvember 1994, á því m. a., að samkvæmt ársreikningum og milliuppgjöri Köfunarstöðvarinnar hf. hefðu aðrar skammtímakröfur á hendur stefndu verið þessar samkvæmt efnahagsreikningum: 31. desember 1989 2.487.935 kr., 31. ágúst 1990 4.329.008 kr. og 31. desember 1990 5.737.882 kr.

Stefnandi fékk Friðbjörn Björnsson, löggiltan endurskoðanda, til að kanna ársreikninga, milliuppgjör og bókhaldsgögn þrotabúsins til að finna skuldastöðu stefndu við búið. Endurskoðandinn vísar í staðfestingu Jóns Grímssonar og Ólafs Tryggvasonar um árin 1989 og 1990 og gerir að umtalsefni örfáar færslur í bókhaldi. Þá víkur hann að árinu 1991 og segir m. a.:

„Hreyfingalisti fjárhagsbókhalds félagsins fyrir árið 1991 er ekki fyrirbyggjandi. Til þess að kanna breytingu á skuldastöðu Jónu Kristbjörnsdóttur á árinu 1991 voru fylgiskjöl ársins 1991 yfirfarin.“ Endurskoðandi telur síðan upp greiðslu- og innborgunarkvittanir vegna greiðslna til stefndu, samtals að fjárhæð 5.232.617 kr.

Í yfirliti endurskoðandans segir síðan:

„Framantaldar greiðslur til Jónu Kristbjörnsdóttur, 5.232.617 kr., virðast ekki tengjast launagreiðslum til hennar vegna vinnulauna ársins 1991. Samkvæmt launaseðlum árið 1991 námu laun Jónu 3.429.250 kr. Að undanteknum 86.255 kr., útb. 10/2 '91, og 36.255 kr., útb. 1/3 '91, koma allar launaútborganir Jónu vegna launa ársins 1991 fram á reikningi hennar, nr. 100232 í Íslandsbanka.

Við skoðun fyrirbyggjandi fylgiskjala vegna ársins 1991 (9 fylgiskjalamöppur) og vegna ársins 1992 (2 fylgiskjalamöppur) hafa ekki komið fram nein skjöl um endurgreiðslu inn á bankareikninga félagsins frá Jónu Kristbjörnsdóttur.“

Endurskoðandinn segir, að greiðslur til stefndu árið 1991 virðist ekki tengjast launagreiðslum til hennar. Engu að síður bera nokkrar greiðslu- og innborgunarkvittanir með sér, að um sé að ræða greiðslur upp í laun, og koma þær greiðslur jafnframt fram sem frádráttarliðir á launaseðlum stefndu, sem fram hafa verið lagðir í málinu. Er því augljóst, að verið er að krefja stefndu um endurgreiðslu í þessum tilvikum á greiðslum, sem búið var að draga af henni við launauppgjör.

Þá virðist athugun endurskoðandans aðallega beinast að því að kanna, hvort umræddar greiðslur til stefndu 1991 tengist launum hennar og hvort stefnda hafi endurgreitt þetta fé inn á bankareikninga félagsins. Af yfirliti endurskoðandans verður ekki ráðið, að hann hafi kannað, hvort stefnda hafi greitt rekstrarútgjöld félagsins af reikningi sínum í Sparisjóði Hafnarfjarðar, eins og hún hefur haldið fram.

Eins og að framan getur, er bókhald ársins 1991 ófært, eins og það er í höndum skiptastjóra. Hreyfingalisti fjárhagsbókhalds vegna þess árs er því ekki tiltækur, hvað þá heldur ársreikningur. Stefnda starfaði um árabíl hjá Köfunarstöðinni hf. og hafði þar sérstakan viðskiptareikning. Kröfur á hendur stefndu vegna áranna 1989 og 1990 byggjast á stöðu á viðskiptareikningi hennar í árslok 1990. Eins og áður getur, var frávísun hins fyrra máls m. a. reist á því, að nauðsyn væri á gagngerri endurskoðun bókhaldsins og þá sérstaklega með hliðsjón af yfirlýsingum stefndu um tilhögun þess. Að mati dómsins hefur stefnandi ekki látið vinna slíka endurskoðun á bókhaldinu. Telja verður færslu bókhalds fyrir árið 1991 forsendu þess, að slík endurskoðun geti farið fram. Málið telst því vanreifað af hálfu stefnanda, og væri það í andstöðu við almennar réttarfarsreglur að láta réttinum það eftir að hlutast til um þá gagnaúrvinnslu, sem nauðsynleg er til að varpa á málið skýrara ljósi. Verður því ekki hjá því komist að vísa málinu frá dómi.

Eftir þeim úrslitum ber að dæma stefnanda til að greiða stefndu málskostnað, sem hæfilegur þykir 50.000 kr.

Til stóð að kveða úrskurðinn upp 16. þ. m., en vegna embættisanna var uppkvaðningu frestað til dagsins í dag.

Finnbogi H. Alexandersson héraðsdómari kveður upp úrskurðinn.

Ú r s k u r ð a r o r ð:

Máli þessu er vísað frá dómi.

Stefnandi, þrotabúi Köfunarstöðvarinnar hf., greiði stefndu, Jónu Kristbjörnsdóttur, 50.000 kr. í málskostnað, þ. m. t. virðisaukaskattur.